

Sygn. akt: I C 623/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Kalisz dnia 16 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu, I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący SSO Alicja Bielan

Protokolant st. sekr. sąd. Halina Andrzejak

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2014 r. na rozprawie

sprawy z powództwa T. F.

przeciwko A. G. i (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zapłatę

- 1. zasądza od pozwanych A. G. i (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki T. F. zadośćuczynienie w kwocie 35.000 złotych (trzydzieści pięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami - od pozwanego A. G. od dnia 5 lipca 2011 roku do dnia zapłaty i od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. od dnia 6 lipca 2011 roku do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości dokonanej zapłaty;**
- 2. oddala powództwo w pozostałej części;**
- 3. nakazuje pobrać od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Kaliszu kwotę 2.987 złotych tytułem kosztów sądowych od zasądzonego roszczenia;**
- 4. przyznaje adwokatowi M. N. prowadzącemu Kancelarię Adwokacką w K. kwotę 4.428 (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem) złotych, w tym 23 % podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu i kwotę powyższą nakazuje wypłacić z funduszy Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kaliszu;**
- 5. pozostałe koszty postępowania znosi między stronami;**
- 6. nie obciąża kosztami sądowymi pozwanego A. G. oraz powódki.**

UZASADNIENIE

Powódka T. F. pozwem złożonym dnia 2 maja 2012 r. (karta 2) wniosła o zasądzenie od pozwanych A. G. (pozwany ad. 1) i (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. (pozwany ad. 2) na jej rzecz kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 lipca 2011r. (w stosunku do pozwanego ad. 1) i od dnia 6 lipca 2011 r. (w stosunku do pozwanego ad. 2) do dnia zapłaty z zastrzeżeniem, że zapłata powyższego świadczenia w całości lub w części na rzecz powódki przez jednego pozwanego zwalnia drugiego do wysokości dokonanej wpłaty. Jako podstawę żądania zadośćuczynienia wskazała art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. Nadto powódka wniosła o obciążenie pozwanych kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa adwokackiego.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że w następstwie zdarzenia zaistniałego w dniu 25 lipca 2008 r., którego sprawcą był A. G. kierujący ciągnikiem rolniczym, jej syn P. F. zmarł. Sprawca został skazany prawomocnym wyrokiem karnym.

W chwili zdarzenia pojazd sprawcy posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w towarzystwie ubezpieczeniowym pozwanego. Jej syn przyczynił się do powstania szkody w 1/3, albowiem w momencie zdarzenia jechał motocyklem pod wpływem alkoholu z niesprawnymi światłami. Powódka podniosła, że śmierć syna wywołała u niej szok, a w jej życiu ogromną pustkę, której do tej pory nie potrafi zaakceptować.

W odpowiedzi na pozew (karta 41) pozwany A. G. wniósł o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu pozwany podał, iż szkoda niemajątkowa, której doznała powódka została już zrekompensowana w wyroku Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 28 grudnia 2011 r., w sprawie o sygn. akt I C 351/10, zasądzeniem odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci syna. Nadto pozwany zakwestionował podany przez powódkę stopień przyczynienia się jej syna do wypadku w dniu 25 lipca 2008 r., który powinien być znacznie większy niż ustalono w sprawie I C 351/10 Sądu Rejonowego w Kaliszu.

W odpowiedzi na pozew (karta 44) pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwany podał, iż powódce nie należy się zadośćuczynienie, gdyż wypadek miał miejsce przed wejściem w życie przepisu art. 446 § 4 k.c. Pozwany wskazał, że żądana przez powódkę kwota zadośćuczynienia jest wygórowana. Ponadto szkoda niemajątkowa została powódce zrekompensowana w ramach wypłaconego odszkodowania z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci syna. Pozwany podniósł, iż P. F. kierujący motocyklem nie miał żadnych uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi, a w momencie zdarzenia miał 2,6 promila alkoholu we krwi. Wymieniony poruszał się nieoświetlonym motocyklem z niesprawnymi hamulcami, zatem przyczynił się do powstania wypadku w znacznym stopniu.

Na rozprawie w dniu 9 lipca 2014 r. (karta 276v) pełnomocnik z urzędu pozwanego A. G. wniósł o zasądzenie kosztów reprezentacji z urzędu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2009 r., w sprawie o sygn. akt II K 559/08, Sąd Rejonowy w Kaliszu przypisał A. G., iż w dniu 25 lipca 2008 r., w miejscowości S., powiat (...), nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując w porze nocnej ciągnikiem rolniczym (...)z doczepionymi dwoma przyczepami oraz wysięgnikiem (...) zamocowanym z przodu ciągnika, włączając się do ruchu, nie ustąpił pierwszeństwa jadącemu drogą nieoświetlonym motocyklem (...) P. F., w następstwie czego motocyklista uderzył w ramię wysięgnika (...) i zmarł z powodu doznanych obrażeń ciała między innymi rozerwania żyły głównej i tamponady worka osierdziowego, po czym oskarżony zbiegł z miejsca zdarzenia. Za popełnienie wyżej opisanego występkę z art. 177 § 2 k.k. i art. 178 k.k., przy przyjęciu dodatkowo, że wysięgnik był nieoznakowany i nieoświetlony, został skazany prawomocnym wyrokiem przez Sąd Rejonowy w Kaliszu na karę 2 lat pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania tytułem próby na okres 4 lat oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 10 zł każda stawka, a także orzeczono wobec niego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i rowerowych w ruchu lądowym na okres 2 lat. Wyrok uprawomocnił się w dniu 3 września 2009 r.

Dowód: zeznania powódki - k. 78v i od 16 do 26 minuty nagrania z rozprawy k. 261, dokumenty z akt sprawy Sądu Rejonowego w Kaliszu II K 559/08: wyrok Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 27 sierpnia 2009 r. – k. 234.

W dniu zdarzenia poszkodowany P. F. poruszał się motocyklem marki (...)o nr rej. (...), który z przodu pozbawiony był światel pozycyjnych, mijania i drogowych oraz nie miał dwóch sprawnych hamulców. Hamulec koła przedniego nie działał, a hamulec koła tylnego lewego pozwalał uzyskać hamowanie, ale w ograniczonym zakresie. Motocykl można było tym hamulcem zatrzymać, ale na drodze dłuższej, niż sprawnymi hamulcami. Ograniczona sprawność hamulców nie miała wpływu na zaistnienie wypadku, bowiem kierujący motocyklem przed wypadkiem nie usiłował hamować.

P. F. kierując motocyklem z prędkością około 45- 52 km/h znajdował się w stanie nietrzeźwości, posiadał 2,6 promila alkoholu we krwi. Nie miał uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych. Poszkodowany nie posiadał dowodu rejestracyjnego, opłaconej składki OC i przeprowadzonych badań technicznych motocykla. Kierujący motocyklem nie wykonał manewru obronnego - zatrzymania motocykla, którym mógłby uniknąć wypadku lub ograniczyć jego skutki. Prawdopodobnie nie uczynił tego na skutek stanu nietrzeźwości. Natomiast w istniejących wówczas warunkach widoczności, sprawny psychofizycznie kierujący byłby w stanie dostrzec widły ładowacza z odległości wystarczającej dla zatrzymania przed nim motocykla.

Dowód: dokumenty z akt sprawy Sądu Rejonowego w Kaliszu II K 559/08: opinia biegłego J. P. z dnia 31 lipca 2008 r. - k. 32- 37, informacja Starostwa Powiatowego w K. z dnia 5 sierpnia 2008 r. - k. 58, pismo z Wydziału Komunikacji Urzędu Miejskiego w K. z dnia 21 sierpnia 2008 r. - k. 77, sprawozdanie i protokół pobrania krwi - k. 109, 110, opinia biegłego sądowego z dnia 3 października 2008 r. - k. 115- 136; dokumenty z akt sprawy Sądu Rejonowego w Kaliszu I C 351/10: opinia biegłego sądowego J. P. z dnia 14 lipca 2011 r. - k. 104- 114.

W momencie zdarzenia ciągnik prowadzony przez sprawcę miał oświetlenie kompletne, sprawne, nie stwierdzono w nim niesprawności, a dwie przyczepy miały instalacje elektryczne i działające oświetlenie z pewnymi odstępstwami, ale te usterki nie miały wpływu na zaistnienie i przebieg wypadku. Sprawca A. G. nie miał uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych.

Stan ciągnika z ładowaczem, do którego założone zostały widły do załadunku (wystające 2,7 metra przed przodem ciągnika w położeniu 1- 1,2 metra nad jezdnią) w chwili wypadku nie spełniał warunków dopuszczenia do ruchu na drogach publicznych. Sprawca zdarzenia, bowiem nie zdemontował wideł, nie miał namalowanych pasów barwy na przemian białej i czerwonej oraz ta część zamontowana nie była wyposażona w światło barwy białej widocznej z przodu i z boków pojazdu. Nadto widły podczas ruchu po drodze publicznej nie były zgięte. Poza tym sprawca nie wykorzystał możliwości poprawienia bezpieczeństwa przez uniesienie przodu ładowacza z widłami na wysokość 3,9 metra (skrajnie górne położenie). W takim położeniu ładowacz nie stanowiłby zagrożenia dla motocyklisty, który zmieściłby się pod jego przodem i wówczas nie doszłoby do wypadku.

Dowód: dokumenty z akt sprawy Sądu Rejonowego w Kaliszu II K 559/08: opinia biegłego sądowego z dnia 3 października 2008 r. - k. 115- 136, informacja Starostwa Powiatowego w K. z dnia 24 września 2008 r. - k. 147; dokumenty z akt sprawy Sądu Rejonowego w Kaliszu I C 351/10: opinia biegłego sądowego J. P. z dnia 14 lipca 2011 r. - k. 104- 114.

Wyrokiem z dnia 28 grudnia 2011 r., w sprawie o sygn. akt I C 351/10, Sąd Rejonowy w Kaliszu zasądził od pozwanych A. G. oraz (...) S.A. w W. Oddział w P. na rzecz powódki T. F. i jej męża K. F. kwotę po 20.100,00 zł z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci syna P. F. z ustawowymi odsetkami: od pozwanego A. G. od dnia 15 kwietnia 2010 r., od pozwanego (...) S.A. w W. Oddział w P. od dnia 15 lipca 2010 r. z tym, że zapłata przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo. W uzasadnieniu Sąd wskazał, iż odpowiednią kwotą odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej będzie kwota po 30.000 zł dla powódki T. F. i jej męża K. F., ale kwota ta uległa obniżeniu o stopień przyczynienia się P. F. do wypadku. W tym zakresie Sąd zasięgnął opinii biegłego i podzielił jego wnioski, iż kierujący ciągnikiem przyczynił się do wypadku w 2/3 (67 %), a kierujący motocyklem w 1/3 (33 %).

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2012 r., w sprawie o sygn. akt II Ca 347/12, Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalił apelację A. G. od wyroku Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 28 grudnia 2011 r. sygn. akt I C 351/10.

Dowód: dokumenty z akt sprawy Sądu Rejonowego w Kaliszu I C 351/10: pozew - k. 2- 3, opinia biegłego sądowego J. P. z dnia 14 lipca 2011 r. - k. 104- 114, wyrok Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 28 grudnia 2011 r. wraz z uzasadnieniem - k. 112, 116- 119, wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 28 czerwca 2012 r., sygn. akt II Ca 347/12 - k. 152.

Pomiędzy zachowaniem poruszającego się motocyklem (...) P. F. a zaistniałym wypadkiem drogowym zachodzi bezpośredni związek przyczynowo - skutkowy, bowiem naruszenie szeregu obowiązujących przepisów prawa o ruchu drogowym w konsekwencji doprowadziło do istotnego (drastycznego, rażącego) przyczynienia się pokrzywdzonego. Owo naruszenie przepisów polegało na: poruszaniu się na drodze publicznej motocyklem (...) bez uprawnień do kierowania i bez uprawnień dopuszczających pojazd do ruchu po drogach publicznych, bez wymaganego oświetlenia w sytuacji zapadającego zmroku i występującego zachmurzenia całkowitego nieba, bez wymaganego kasku ochronnego (motocyklowego) przez kierującego motocyklem, braku wykonania manewru obronnego w stanie zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego przez pokrzywdzonego, co jest naturalnym odruchem kierującego oraz kierowaniu pojazdem jednośladowym, znajdując się w stanie nietrzeźwości 2,6 promila alkoholu we krwi. Na miejscu zdarzenia nie było śladów hamowania motocykla, a P. F. nie wykonał również manewru omijania przeszkody.

Dowód: zeznania biegłego S. G. - od 3 do 21 minuty nagrania z rozprawy k. 232, opinia biegłego sądowego S. G. z dnia 31 października 2013 r. - k. 164- 188, opinia pisemna uzupełniająca biegłego sądowego S. G. z dnia 31 grudnia 2013 r. - k. 219- 225.

Również taki związek istnieje pomiędzy zachowaniem i postępowaniem, na drodze kierującego zespołem pojazdów A. G., poruszającego się z zamontowanymi widłami na ładowaczu czołowym (...) oraz bez wymaganego oznakowania dodatkowymi światłami lub/i elementami odblaskowymi. Polega on na nieudzieleniu pierwszeństwa przejazdu pokrzywdzonemu motocykliście podczas włączania się do ruchu na drogę z pola uprawnego, które w konsekwencji doprowadziło do spowodowania przez pozwanego zaistniałego wypadku drogowego. Pozwany miał możliwość zatrzymania się i uniknięcia wypadku. P. F. był widoczny dla pozwanego w ówczesnych warunkach atmosferycznych (godzina 21:30, ściemniało się, zachmurzone niebo), ponieważ był w ruchu, ale zakres widoczności jest nie do odtworzenia.

Dowód: zeznania biegłego S. G. - od 3 do 21 minuty nagrania z rozprawy k. 232, opinia biegłego sądowego S. G. z dnia 31 października 2013 r. - k. 164- 188, opinia pisemna uzupełniająca biegłego sądowego S. G. z dnia 31 grudnia 2013 r. - k. 219- 225.

Istnieje na ogół dość ścisła korelacja między wielkością stężenia alkoholu we krwi, a objawami zatrucia alkoholem (u zdrowych, dorosłych osób) i tak przy stężeniu: 1,0 - 1,5 promila występuje między innymi przedłużony czas reakcji psychomotorycznej, 1,5- 2 promili czas reakcji psychomotorycznej jest znacznie wydłużony, 2,0- 2,5 promila występuje stan silnego upojenia alkoholowego i nasilają się zaburzenia równowagi i koordynacji, 2,5 - 3 promile pojawiają się zaburzenia świadomości. Stwierdzone u P. F. stężenie alkoholu we krwi wynoszące 2,6 promila spowodować mogło u niego stan silnego upojenia alkoholowego. Nie ma możliwości określenia w sekundach opóźnienia czasu reakcji, gdyż jest to sprawa indywidualna.

Dowód: zeznania biegłego A. K. - od 2 do 15 minuty nagrania z rozprawy k. 277, opinia biegłego sądowego A. K. - k. 163.

Sprawca wypadku A. G. w momencie zdarzenia był ubezpieczony w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (OC) w pozwanym (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.. ***Dowód: okoliczność bezsporna.***

Pismami z dnia 17 czerwca 2010 r. powódka wystąpiła do pozwanych o wypłatę kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią syna w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszego pisma. Zostały one doręczone pozwanemu A. G. w dniu 20 czerwca 2011 r., zaś pozwanemu (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w dniu 21 czerwca 2011 r. Pozwani nie wypłacili żądanej w wezwaniach kwoty.

Dowód: okoliczność niesporna; pisma powoda z dnia 17 czerwca 2010 r. wraz ze zwrotnymi potwierdzeniami odbioru – k. 5 i 6.

Pozwani zostali również przez powódkę zawiadani do próby ugodowej wnioskiem z dnia 30 czerwca 2011 r. Tym samym przerwany został bieg terminu przedawnienia roszczenia dochodzonego niniejszym pozwem. Sprawa została zarejestrowana przez Sąd Rejonowy w Kaliszu pod sygn. akt I Co 3332/11. Na posiedzeniu w dniu 7 września 2011 r. przed Sądem Rejonowym w Kaliszu pozwani odmówili zawarcia ugody podnosząc bezzasadność roszczeń powódki.

Dowód: okoliczność niesporna.

Poszkodowany P. F. w dniu zdarzenia miał 21 lat, zamieszkał w miejscowości S. i był najmłodszym dzieckiem powódki T. F. i jej męża K. F.. Poszkodowany mieszkał razem z rodzicami w należącym do nich domu jednorodzinnym, z którymi prowadził wspólne gospodarstwo domowe. Dwie siostry P. F. (1)- M. W. i M. G. - usamodzielniały się, założyły swoje rodziny i nie mieszały już z rodzicami. Poszkodowany posiadał wykształcenie podstawowe i nie miał stałej pracy, natomiast pracował dorywczo u rolników, w tym u pozwanego A. G., wykonując zleczone prace polowe, jak też związane z oprząaniem krów, wywalaniem obornika i prace budowlane (np. układanie kostki brukowej). W okresie letnim pracował codziennie, a zimą rzadziej. P. F. za zarobione pieniądze kupował żywność, lekarstwa dla powódki, opała na zimę i opłacał rachunki za energię elektryczną. Wymieniony zakupił również kosiarkę do trawy. Ponadto pomagał w obowiązkach domowych kosząc trawę na podwórku, rąbiąc drewno, przynosząc węgiel do pieca, malując mieszkanie oraz robiąc zakupy żywności i leków. W chwili śmierci P. F. był kawalerem, ale chciał założyć rodzinę i dalej mieszkać z rodzicami by zapewnić im opiekę, i pomoc w podeszłym wieku. Był w dobrych relacjach zarówno z powódką, jak i z ojcem oraz z siostrami, rodzina mogła liczyć na jego pomoc. Poszkodowany miał dobrą opinię w okolicy, nie nadużywał alkoholu, spożywał alkohol okazjonalnie.

Dowód: zeznania powódki - k. 78v i od 16 do 26 minuty nagrania z rozprawy - k. 261, zeznania pozwanego A. G. - k. 79, zeznania świadków: K. F. - k. 99- 99v, M. C. - k. 99v, 100v, M. W. - k. 100-100v, J. G. - od 5 do 21 minuty nagrania z rozprawy k. 134, R. W. - od 20 do 31 minuty nagrania z rozprawy k. 134.

W chwili wypadku powódka T. F. i jej mąż utrzymywali się z zasiłków stałych z pomocy społecznej. Powódka pracowała dorywczo u rolników, leczyla się na nadciśnienie tętnicze i bóle głowy naczyniopochodne. Jej mąż z uwagi na stan zdrowia nie pracował. Wymieniony leczyl się „na trzustkę, nerki, a także na nogi”. Małżonkowie F. nie posiadali gospodarstwa rolnego.

Śmierć syna była dla powódki silnym przeżyciem, wywołała u niej ból, żal i cierpienie, a także głęboki stres i poczucie straty. Wymieniona jeszcze bardziej przeżywała zdarzenie, na skutek którego śmierć poniosło jej dziecko z uwagi na to, iż pozwany A. G. jako sprawca wypadku drogowego uciekł z miejsca zdarzenia i mimo toczącego się postępowania przygotowawczego nie było wiadomo, komu przedstawić zarzuty. U powódki wystąpił uraz psychiczny i wystąpiły objawy charakterystyczne dla stanu żałoby takie jak: obniżony nastrój i aktywność, trudności z akceptacją nowej sytuacji i przystosowaniem się do niej.

Po zdarzeniu stan zdrowia powódki pogorszył się. Powódka częściej korzystała z pomocy lekarza rodzinnego w Niepublicznym Zakładzie (...)w B. z Filią w J., wizyty początkowo, co tydzień, potem co 2 do 3 miesięcy. Lekarz rodzinny rozpoznał u niej nadciśnienie tętnicze, bóle głowy naczyniopochodne jak przed wypadkiem syna, ale również prowadził obserwacje w kierunku zaburzeń depresyjnych. Powódka podjęła leczenie specjalistyczne w dniu 10 września 2008 r. w ZOZ (...) s.c. Poradni (...)w K.. Leczyła się początkowo u psychologa E. T., a od 22 września 2008 r. także jeszcze u psychiatry G. Z. z rozpoznaniem epizodu depresyjnego. Biegła psycholog stwierdziła u niej funkcjonowanie umysłowe poniżej przeciętnej, na granicy normy, testy organiczne w granicach patologii, testy osobowości wskazujące na brak wglądu w emocje i motywów leżące u podłoża zachowań (introwertywna). Stwierdziła u powódki brak poczucia bezpieczeństwa i osłabienie dojrzałych mechanizmów przystosowawczych. W dniu 14 marca 2011 r. powódka podjęła leczenie u innego lekarza psychiatry H. F. w tej samej poradni i doszło wówczas do zmiany rozpoznania. Powódka leczona była na zaburzenia depresyjne nawracające i inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną. W okresie od 15 do 22 grudnia 2009 r. powódka była

hospitalizowana na Oddziale Neurologicznym Wojewódzkiego Szpitala (...) w K. z rozpoznaniem ostatecznym bóle głowy naczyniopochodne i nadciśnienie tętnicze II.

Dowód: zeznania powódki - k. 78v i od 16 do 26 minuty nagrania z rozprawy - k. 261, zeznania świadków: E. N. - k. 98v-99, K. F. - k. 99- 99v, M. C. - k. 99v, 100v, M. W. - k. 100- 100v, J. G. - od 5 do 21 minuty nagrania z rozprawy k. 134, R. W. - od 20 do 31 minuty nagrania z rozprawy k. 134, zeznania biegłej G. L. - od 3 do 16 minuty nagrania z rozprawy k. 261, kserokopia historii choroby powódki z Wojewódzkiego Szpitala (...) w K. w kopercie - k. 120, kserokopia historii choroby powódki z Niepublicznego Zakładu (...)w B. w kopercie - k. 121, kserokopia historii choroby powódki z (...) w K. w kopercie - k. 124, opinia sądowo- psychiatryczna z dnia 7 kwietnia 2014 r. - k. 243- 248, dokumenty z akt sprawy Sądu Rejonowego w Kaliszu I C 351/10: decyzja (...) w B. z dnia 12 czerwca 2009 r., 8 grudnia 2009 r. - k. 5, 6, 7, kopia zaświadczenia lekarskiego z dnia 16 listopada 2009 r. - k. 8, kopia zaświadczenia lekarskiego z dnia 16 lutego 2010 r. - k. 10, kopia opinii psychologicznej z dnia 9 grudnia 2009 r. - k. 9, kopia karty informacyjnej leczenia szpitalnego - k. 15.

U powódki T. F. stwierdzono przebyte zaburzenia stresowe pourazowe oraz organiczne zaburzenia osobowości u osoby z deficytem intelektu. Nasilone objawy chorobowe występowały przejściowo i miały umiarkowany charakter, o czym świadczą wpisy dokonane zarówno przez psychologa, jak i lekarza psychiatrę w historii choroby oraz fakt, iż badana przyjmowała niezbyt duże dawki leków psychotropowych, nie wymagała leczenia w warunkach stacjonarnych, funkcjonowała społecznie, a wizyty lekarskie odbywały się raz na 2 do 3 miesięcy.

Z danych zawartych w historii choroby lekarza prowadzącego wynika, że nasilone objawy chorobowe pojawiły się bezpośrednio po śmierci syna i ustąpiły do dnia 3 sierpnia 2009 r., co wynika z opisu wizyty lekarskiej z tego dnia.

Mimo, iż powódka korzysta z opieki specjalistycznej do dnia dzisiejszego, to jednak objawy chorobowe są znacznie słabiej wyrażone. Można stwierdzić, iż tragiczna śmierć syna w następstwie wypadku doprowadziła u niej do przewlekłych zaburzeń emocjonalnych powstałych w wyniku wyjątkowo stresującego wydarzenia w życiu. U powódki nie stwierdzono jednak trwałych zaburzeń zdrowotnych. Do chwili obecnej pozostaje w fazie żałoby, co negatywnie wpływa na jej funkcjonowanie emocjonalne, jednak nie spowodowało istotnych zmian w jej aktywności społecznej i zawodowej.

Stwierdzone organiczne zaburzenia osobowości wprawdzie nie mają bezpośredniego związku z doznaną traumą spowodowaną śmiercią bliskiej osoby, jednak w istotny sposób wpływają na możliwości adaptacyjne powódki, sposób przeżywania niepowodzeń oraz efektywność terapii. Owe zaburzenia mogą spłycać, utrudniać racjonalne przystosowanie się do nowej sytuacji również emocjonalnie. Z zaburzeń organicznych powódki mogą wynikać wahania nastrojów, trudności w kontrolowaniu emocji i spowolnienie ruchowe.

Powódka aktualnie jest w stabilnym stanie psychicznym, stosowane leki przynoszą zamierzony efekt, nie wymaga ona intensyfikacji terapii, a celowa jest dalsza jej kontynuacja.

Dowód: zeznania biegłej G. L. - od 3 do 16 minuty nagrania z rozprawy k. 261, kserokopia historii choroby powódki z Wojewódzkiego Szpitala (...) w K. w kopercie - k. 120, kserokopia historii choroby powódki z Niepublicznego Zakładu (...)w B. w kopercie - k. 121, kserokopia historii choroby powódki z (...) w K. w kopercie - k. 124, opinia sądowo- psychiatryczna z dnia 7 kwietnia 2014 r. - 243- 248.

Powódka T. F. ma 56 lat, posiada wykształcenie podstawowe, bez wyuczonego zawodu. Powódka prowadzi gospodarstwo domowe wspólnie z mężem. Wymienieni zamieszkują w domu jednorodzinnym składającym się z dwóch pokoi z kuchnią. Wymieniona sprząta, gotuje, pierze, wrywa chwasty w ogrodzie, ale niczego w nim nie uprawia. W czasie dnia czyta książki, ogląda telewizję, jeździ rowerem do sklepu po zakupy bądź do apteki po leki, a także do swych sióstr, które mieszkają niedaleko. Jej mąż przygotowuje drewno na zimę, a czasami powódka również rąbie drewno na rozpałkę. Powódka z mężem dzieli się pracami domowymi. Wymienieni utrzymują się ze świadczeń

stałych z pomocy społecznej, ale także finansowo pomaga im córka M. W.. Do niedawna zasiłek wynosił 450 zł., a ostatnio otrzymują go w kwocie 223 zł., po tym jak Gminny Ośrodek (...) dokonał przeliczenia, biorąc pod uwagę otrzymane odszkodowanie po śmierci syna. Powódka ponosi koszty własnego utrzymania, w tym zakupu leków, a także utrzymania domu. Powódkę odwiedzają obie córki zamieszkałe w K., a także sześcioro wnuków.

Powódka nadal leczy się u psychologa E. T., korzystając z wizyt co 3 – 4 miesiące, ostatnio była 19 maja 2014 r. i u psychiatry H. F., wizyty co 3-4 miesiące. Ma rozpoznaną nawracającą depresję i bierze przepisane jej leki. Nadal ma trudności z zasypianiem. Powódka jest też pod stałą comiesięczną kontrolą lekarza rodzinnego w J.. Leczy się u niego na nadciśnienie tętnicze, przewlekłe dolegliwości bólowe kręgosłupa i głowy. Lekarz rodzinny przepisywał jej leki na obniżenie ciśnienia, nasecowe, przeciwbólowe, uspokajające, a na polecenie specjalisty psychiatry antydepresyjne. Stan zdrowia powódki jest nierówny, do tej pory nie może pogodzić się ze śmiercią syna.

Dowód: zeznania powódki - k. 78v- 79 i od 16 do 26 minuty nagrania z rozprawy k. 261, zeznania świadków: E. N. - k. 98v-99, K. F. - k. 99- 99v, M. W. - k. 100- 100v, J. G. - od 5 do 21 minuty nagrania z rozprawy k. 134, R. W. - od 20 do 31 minuty nagrania z rozprawy k. 134, oświadczenie - k. 9- 11, decyzje - k. 12- 15, faktura VAT - k. 16.

Pozwany A. G. ma 26 lat, jest kawalerem. Wymieniony ma wykształcenie średnie, ukończył Technikum (...) w M.. Zamieszkuje w S. w gospodarstwie rolnym o powierzchni około 20 ha, stanowiącym własność jego matki. Pozwany prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z matką, babcią i siostrą. Pomaga matce w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, w którym prowadzona jest hodowla krów mlecznych w ilości około 20 sztuk. Matka pozwanego posiada również około 15 sztuk cieląt. Ziemia obsiewana jest kukurydzą dla zwierząt. Pozwanemu w sprawach rolnictwa doradza wujek, brat ojca J. G.. Matka pozwanego nie płaci synowi za pracę w gospodarstwie. Wymieniona spona kredyt zaciągnięty w kwocie 300.000 zł na budowę obory. Pozwany nie ma nikogo na swoim utrzymaniu. Nie posiada majątku. Matka pozwanego jest właścicielką trzech ciągników rolniczych. Pozwany po wypadku był załamany i korzystał z pomocy lekarza psychiatry w K., biorąc zapisywane mu leki. Wymieniony przerwał terapię.

Dowód: zeznania pozwanego A. G. - k. 79, zeznania świadków: J. G. - od 5- 21 minuty nagrania z rozprawy k. 134, R. W. - od 20 do 31 minuty nagrania z rozprawy k. 134, oświadczenie - k. 24- 25.

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie wskazanych dowodów, w tym zebranych w sprawie dokumentów oraz dokumentów z akt sprawy karnej, za zgodą stron z opinii wydanej w sprawie karnej, opinii biegłego S. G., zeznań świadków, biegłych i stron, które w powyższym zakresie uznał za wiarygodne.

Opinie pisemne biegłego sądowego S. G., w tym uzupełniającą, Sąd uznał za jasne, pełne i należycie uzasadnione, a wnioski z nich wyciągnięte za w pełni przekonujące. Biegły na rozprawie odpowiedział na pytania stron wyjaśniając wszelkie wątpliwości dotyczące treści opinii.

Z tych względów Sąd odmówił dopuszczenia dowodu z opinii Instytutu, nie dostrzegając sprzeczności między opiniami przeprowadzonymi w niniejszej sprawie oraz sprawie karnej. Należy uznać, że wnioski opinii biegłego G. są zbieżne z wnioskami biegłego P., zaś okoliczności stanu faktycznego muszą zostać ustalone przez Sąd i temu nie służy opinia biegłego. Dla ustalenia godziny zdarzenia nie jest właściwym środkiem dowodowym opinia specjalistyczna, bowiem ta okoliczność nie wymaga wiedzy specjalnej. Również stopień przyczynienia pozwanego musi określić Sąd w oparciu o wskazane w opinii przesłanki. W świetle stanowiska judykatury zadaniem biegłego nie jest ustalenie stanu faktycznego sprawy, lecz naświetlenie i umożliwienie wyjaśnienia przez sąd okoliczności z punktu widzenia posiadanych przez biegłego wiadomości specjalnych przy uwzględnieniu zebranego i udostępnionego mu materiału sprawy (tak wyrok SN z dnia 11 lipca 1969 r., I CR 140/69, OSNC 1970, nr 5, poz. 85; uzasadnienie wyroku SN z dnia 19 grudnia 2006 r., V CSK 360/06, LEX nr 238973). Wnioski środka dowodowego w postaci opinii biegłego mają być jasne, kategoryczne i przekonujące dla sądu (...), dlatego gdy opinia biegłego czyni zadość tym wymogom, co pozwala uznać znaczące dla istoty sprawy okoliczności za wyjaśnione, to nie zachodzi potrzeba dopuszczania dowodu z dalszej opinii biegłych. Granicę obowiązku prowadzenia przez sąd postępowania dowodowego wyznacza, podlegająca kontroli instancyjnej, ocena czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy, okoliczność zaś, że opinia biegłych nie

ma treści odpowiadającej stronie, zwłaszcza gdy w sprawie wypowiadało się kilku kompetentnych pod względem fachowości biegłych, nie stanowi dostatecznego uzasadnienia dla przeprowadzenia dowodu z kolejnych opinii. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 października 2013 r. sygn. akt I ACa 577/13).

Niezbędne dla oceny stanu psychicznego powódki po śmierci syna było przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa i psychiatry. Sporządzona przez stałych biegłych sądowych opinia jest jasna, pozbawiona wewnętrznych sprzeczności i została sporządzona zgodnie z fachową wiedzą, na podstawie zebranego materiału dowodowego oraz po przeprowadzeniu badania powódki. Wymaga podkreślenia, iż biegli przedstawili zastosowaną metodę badań i wyczerpująco uzasadnili wnioski końcowe, jak też biegła G. L. szczegółowo odpowiadała na pytania pełnomocników wyjaśniając wszelkie wątpliwości dotyczące treści opinii.

Sąd zważył, co następuje:

Odpowiedzialność pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wynika z umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego, zawartej przez wymienionego pozwanego ze sprawcą zdarzenia pozwanym A. G..

Zgodnie z art. 822 § 1 k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (§ 4). Odpowiedzialność pozwanego (...) Spółka Akcyjna wynika, zatem zarówno wprost z cytowanego przepisu art. 822 § 4 k.c., jak również z art. 34 ustawy z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) i art. 36 cytowanej ustawy, który określa odpowiedzialność ubezpieczyciela w granicach odpowiedzialności posiadacza pojazdu mechanicznego.

Podstawę odpowiedzialności cywilnej pozwanego A. G. stanowią przepisy art. 436 k.c. w zw. z art. 435 k.c. Ustanawiają one odpowiedzialność posiadacza pojazdu mechanicznego wobec poszkodowanego ruchem tego pojazdu na zasadzie ryzyka przy uwzględnieniu przyczynowości, o której mowa, w art. 361 k.c. Związek przyczynowy między zdarzeniem, w którym uczestniczył P. F., a skutkiem w postaci jego śmierci jest oczywisty i wynika ze związania wyrokiem karnym. Ze względu na różne podstawy odpowiedzialności należy przyjąć, iż pozwani ponoszą odpowiedzialność in solidum. Jednocześnie spełnienie świadczenia przez któregokolwiek z dłużników in solidum prowadzi do wygaśnięcia długu pozostałych, co wynika z ogólnych zasad prawa cywilnego.

Powódka swoje żądanie w niniejszej sprawie opiera na podstawie art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Zgodnie z art. 448 k.c. sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. W myśl art. 24 § 1 k.c. w razie dokonanego naruszenia (dobra osobistego) można żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków (...) oraz na zasadach przewidzianych w kodeksie zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Aktualnie podstawą prawną dochodzenia zadośćuczynienia za krzywdę doznaną na skutek śmierci osoby najbliższej jest przepis art. 446 § 4 k.c., dodany ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy- Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 116, poz. 731). Przepis ten wszedł w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r. i znajduje zastosowanie do stanów faktycznych zaistniałych po tej dacie. Zdarzenie, w wyniku którego syn powódki poniósł śmierć, miało miejsce w dniu 25 lipca 2008 r., tj. przed nowelizacją Kodeksu cywilnego i wprowadzeniem cytowanego przepisu, co nie wyklucza oparcia roszczenia przez powódkę na przepisach dotychczasowych.

Po wejściu w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy- Kodeks cywilny oraz niektórych innych Ustaw (Dz.U. Nr 116, poz. 731) uznano w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09 (OSNC-ZD

2010/3/91, OSP 2011/2/15), że przepis art. 448 k.c., a nie art. 446 § 3 k.c. stanowi podstawę ochrony odrębnego dobra osobistego, jaką jest bliska relacja pomiędzy zmarłym, a osobą mu najbliższą.

W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntował się pogląd, iż sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c., także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r. wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2010 r., III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10, Biul. SN 2011/7/9). Również w uchwale z dnia 27 października 2010 r., III CZP 76/10 (OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 42) Sąd Najwyższy uznał, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Sąd Najwyższy wskazał, że art. 446 § 4 k.c. ma zastosowanie wyłącznie do sytuacji, w której czyn niedozwolony popełniony został po dniu 3 sierpnia 2008 r. Przepis ten nie uchylił art. 448, jego dodanie było natomiast wyrazem woli ustawodawcy zarówno potwierdzenia dopuszczalności dochodzenia zadośćuczynienia na gruncie obowiązujących przed jego wejściem w życie przepisów, jak i ograniczenia kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia do najbliższych członków rodziny. Stanowisko to zostało potwierdzone m.in. w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10 (OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 44) oraz z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 521/10 (nie publ.).

W uzasadnieniu wyroku z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09 (OSNC-ZD 2010/3/91, OSP 2011/2/15) Sąd Najwyższy podkreślił, że rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa i zawarcia małżeństwa, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych.

W judykaturze ugruntował się pogląd, że szczególna więź rodziców z dzieckiem, przysługująca zarówno dziecku, jak i rodzicom w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie prawnej przewidzianej w art. 24 § 1 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 września 2005 r., I ACa 554/05, Palestra 2006/9-10/308, POSAG 2008/1/5-6).

Sąd Okręgowy całkowicie podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu cytowanej już uchwały z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, że śmierć osoby najbliższej powoduje naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym. Nie każdą więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy. Osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna zatem wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie.

Niewątpliwie powódkę jako matkę poszkodowanego należy zaliczyć do kręgu osób bezpośrednio dotkniętych skutkami zdarzenia z dnia 25 lipca 2008 r. Śmierć osoby najbliższej zawsze stanowi traumatyczne przeżycie oraz może być przyczyną większych bądź mniejszych komplikacji życiowych osoby dotkniętej tego rodzaju stratą. Doświadczenie życiowe wskazuje, że dzieje się tak szczególnie w sytuacji, gdy śmierć najbliższego ma charakter nagły i niespodziewany, kiedy to łącząca osoby więź zostaje przerwana przez nieprzewidziane, tragiczne wydarzenie, na które poszkodowany nie był w stanie się odpowiednio przygotować. Bez wątplenia do kategorii tego rodzaju sytuacji należy śmierć poniesiona w wyniku wypadku komunikacyjnego, który jest zdarzeniem nieoczekiwanym i nagłym.

Jak wykazało postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie, tragiczna śmierć syna spowodowała dla powódki T. F. skutki w postaci zaburzeń stresowych pourazowych. Powódka utraciła osobę, którą bardzo kochała i z którą była emocjonalnie związana, gdyż syn P. był jej ostatnim i najmłodszym dzieckiem. Poszkodowany był osobą młodą (21 lat), który dopiero planował założyć rodzinę i zamieszkiwać wraz z rodzicami, by opiekować się nimi na starość. Powódka mieszkała z synem, który wyręczał ją w części prac domowych, a które to obowiązki po jego śmierci musiała częściowo przejąć dzieląc się nimi wraz z mężem. Po śmierci syna u powódki wystąpiły zaburzenia emocjonalne w postaci obniżenia nastroju, aktywności, trudności z akceptacją nowej sytuacji i przystosowania się do niej oraz stałego rozmyślania o synu. Okres nasilonych zaburzeń emocjonalnych o charakterze umiarkowanym,

po silnie traumatycznych przeżyciach, trwał bezpośrednio po śmierci syna i ustąpił do dnia 3 sierpnia 2009 r. Powódka od 10 września 2008 r. podjęła terapię u psychologa, a od 22 września 2008 r. leczy się również u psychiatry. Wymieniona też w grudniu 2009 r. była hospitalizowana na Oddziale Neurologicznym Wojewódzkiego Szpitala (...) w K.. Trzeba też zaznaczyć, że w chwili śmierci syna powódka utrzymywała się z zasiłków z pomocy społecznej i pracowała dorywczo u rolników. Leczyła się jedynie u lekarza rodzinnego na nadciśnienie tętnicze i bóle głowy naczyniopochodne, przyjmowała leki farmakologiczne. W chwili obecnej objawy chorobowe u powódki są znacznie słabiej wyrażone, ale nie jest ona w stanie pracować dorywczo, aby sobie dorobić, wymaga dalszej terapii specjalistycznej i przyjmowania leków antydepresyjnych. Powódka nadal pozostaje w fazie żałoby, co negatywnie wpływa na jej funkcjonowanie emocjonalne, jednak nie spowodowało to istotnych zmian w jej aktywności społecznej i zawodowej. Należy podkreślić, iż stwierdzone u powódki jako osoby z deficytem intelektu organiczne zaburzenia osobowości nie mają bezpośredniego związku z doznaną traumą spowodowaną śmiercią bliskiej osoby, ale spływają one i utrudniają jej racjonalne przystosowanie się do nowej sytuacji, w tym również emocjonalne.

Biorąc pod uwagę wszystkie te okoliczności Sąd uznał, że roszczenie powódki, co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

Określając wysokość kwoty zadośćuczynienia pieniężnego, Sąd kierował się przede wszystkim tym, że kwota ta winna obejmować rekompensatę krzywdy moralnej, tj. krzywdy pozostającej w sferze subiektywnych, wewnętrznych przeżyć danej osoby (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r., I PK 88/10, LEX nr 737254; Agnieszka Rzetecka – Gil, Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, Lex/el 2011, komentarz do art. 448 k.c.). Krzywda polega na ujemnych przeżyciach poszkodowanego związanych z cierpieniem fizycznym, psychicznym i moralnym. Przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego ma na celu zrekompensować krzywdę za naruszenie prawa do życia w rodzinie i ból spowodowany utratą najbliższej osoby (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 7 lipca 2009 r., II AKa 44/09, LEX nr 523973).

Należy zgodzić się z poglądem, że pojęcie „odpowiedniej sumy zadośćuczynienia” w istocie ma charakter niedookreślony, albowiem zadośćuczynienie ma mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, ale musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Sąd przy określaniu wysokości zadośćuczynienia ma obowiązek w każdym przypadku dokonywać oceny konkretnego stanu faktycznego i brać pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy stopień nasilenia cierpienia psychicznego, ich długotrwałość, a także wiek poszkodowanego oraz rodzaj więzi, jaka łączyła daną osobę z osobą zmarłą (tak Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 29 marca 2012 r., I ACa 228/12, LEX nr 1171316 i z dnia 10 lutego 2012 r., I ACa 1380/11, LEX nr 1171313).

Zdaniem Sądu opartym na powyższych kryteriach oraz na doświadczeniu życiowym, kwotą adekwatną do doznanej przez powódkę krzywdy za naruszenie jej dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej i emocjonalnej ze zmarłym synem oraz jej prawa do życia w rodzinie jest kwota 70.000 zł. Należy podkreślić, że określenie wysokości zadośćuczynienia należnego z tytułu doznanej krzywdy każdorazowo będzie rodzić problemy wynikające z samego pojęcia krzywdy, rozumianej jako cierpienie pozostające w sferze subiektywnych, wewnętrznych przeżyć danej osoby (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r., I PK 88/10, Lex nr 737254).

Nie sposób, bowiem dokładnie, w sposób miarodajny i obiektywny wycenić stopnia bólu i cierpienia, jakie osoba dotknięta stratą najbliższego na skutek czynu niedozwolonego faktycznie odczuwa. Tragiczne zdarzenie miało dla powódki T. F. z pewnością ogromne negatywne znaczenie, a jego skutki w największym nasileniu były przez nią odczuwane przez okres ponad roku od śmierci syna. Powódka, bowiem doznała umiarkowanych zaburzeń emocjonalnych, które zakłóciły jej społeczne i emocjonalne funkcjonowanie i spowodowały uszczerbek na jej zdrowiu psychicznym. Powódka straciła osobę, na której wsparcie i pomoc zawsze mogła liczyć. Sąd wziął również pod uwagę, iż powódka w dalszym ciągu ujawnia objawy chorobowe, choć znacznie słabiej wyrażone, nadal pozostaje w fazie żałoby, co negatywnie wpływa na jej funkcjonowanie emocjonalne. Nadal wymaga pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, która pozwoliłaby jej złagodzić skutki przeżyć, a wobec stwierdzonych u niej organicznych zaburzeń osobowości, cały proces przystosowania się do nowej sytuacji jest utrudniony i wymaga dłuższego czasu. Dokonując oceny stopnia

pokrzywdzenia powódki, Sąd uwzględnił, że powódka aktualnie może liczyć na wsparcie męża, dwóch córek, zięcia i sześciorga wnucząt.

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria Sąd uznał kwotę 70.000 zł za odpowiednią do doznanych przez powódkę cierpień psychicznych, jak również spełniającą swoje podstawowe cele w postaci zadośćuczynienia. Kwota ta ulega obniżeniu o stopień przyczynienia się syna powódki do wypadku zgodnie z normami wynikającymi z art. 362 k.c. W tym zakresie zachodziła trudność ustalenia tego stopnia albowiem obaj uczestnicy wypadku naruszyli zasady ruchu drogowego. Wobec tego Sąd wziął pod uwagę dowody z dokumentów w postaci opinii biegłego sądowego J. P. zawartej w aktach spraw Sądu Rejonowego w Kaliszu I C 351/10 i stanowiących jej integralne części opinii tego samego biegłego zawartych w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Kaliszu II K 559/08. Nadto Sąd zasięgnął opinii biegłego S. G., który wypowiedział się, co do stopnia przyczynienia, poprzez wskazanie szeregu naruszeń prawa o ruchu drogowym przez pozwanego A. G. i P. F. powtarzając w tym zakresie częściowo wnioski zawarte w opiniach biegłego J. P.. W ocenie Sądu pokrzywdzony – syn powódki przyczynił się do wypadku w 50 %, bowiem waga i kumulacja naruszeń przepisów z jego strony wskazuje na, jak to ujął biegły, drastyczne przyczynienie się do zaistniałego wypadku. Z tych względów Sąd orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O odsetkach od powyższej kwoty zadośćuczynienia Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. W niniejszej sprawie odsetki stały się wymagalne od dnia następnego po doręczeniu dłużnikom wezwania do spełnienia świadczenia z dnia 17 czerwca 2010 r.

Sąd w punkcie 2 sentencji wyroku oddalił powództwo w zakresie przekraczającym zasądzoną kwotę 35.000 zł uznając, że pozostała kwota żądanego zadośćuczynienia byłaby zbyt wygórowana i nieadekwatna do stopnia pokrzywdzenia powódki i przyczynienia pokrzywdzonego.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010r., Nr 90, poz. 594, ze zm.) obciążając pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwotą 2.987 zł tytułem kosztów sądowych od zasądzonego roszczenia. Kwotę 4.428 zł. wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego A. G., przyznaną na rzecz adwokata M. N. prowadzącego Kancelarię Adwokacką w K., ustalono na podstawie § 2 ust. 1, 2 i 3, § 6 pkt 6, § 19 pkt 1 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.), a na podstawie art. 100 k.p.c. Sąd zniósł pozostałe koszty postępowania między stronami. Jednocześnie uwzględniając sytuację materialną i rodzinną pozwanego oraz powódki, a przede wszystkim charakter żądania wymienionej poddany rozstrzygnięciu, mając również na uwadze całkowite zwolnienie jej od kosztów sądowych w sprawie, Sąd nie obciążył ich kosztami sądowymi (punkt 4, 5 i 6 sentencji wyroku).

SSO Alicja Bielan